

## BESLUT

Datum  
2026-02-05

Dnr  
551-2025  
1103-2025

Sid 1 (5)

Justitieombudsmannen  
Per Lennerbrant

### Kritik mot Polismyndigheten för att överväganden om barnets bästa inte dokumenterades vid en husrannsakan i en bostad

---

#### Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 17 januari 2025 förde AA fram klagomål mot Polismyndigheten för att hennes 10-åriga dotter blev lämnad ensam kvar i bostaden sedan polisen hämtat hennes son, som i JO:s beslut benämns NN, till förhör. Barnen hade varit ensamma hemma när polisen kom strax före klockan sju på morgonen. Dottern hade blivit förkrossad och gråtit mycket.

#### Utredning

Inledningsvis hämtade JO in handlingar från Polismyndigheten. Av handlingarna framgick att NN, som var 13 år gammal, var misstänkt för ett allvarligt brott och att det pågick en utredning avseende honom enligt 31 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Besluten om hämtning till förhör och husrannsakan hade fattats av en åklagare.

JO inledde också ett särskilt initiativärendande för att utreda handläggningen vid Åklagarmyndigheten och begärde därefter att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten skulle yttra sig över anmälan.

#### Polismyndighetens yttrande

Polismyndigheten (juristen BB) yttrade sig till JO den 30 april 2025.

Polismyndigheten redogjorde för bakgrund och dokumentation i huvudsak enligt följande.

På eftermiddagen den 16 januari 2025 beslutade åklagaren att NN skulle hämtas till förhör och att en husrannsakan skulle göras. Besluten skulle verkställas nästföljande dag på NN:s folkbokföringsadress.

I åklagarens beslut om husrannsakan finns angivet att särskild hänsyn ska tas till NN:s unga ålder vid verkställandet. I direktiv till besluten finns noterat att de ska verkställas på ett diskret sätt och att hänsyn ska tas till NN:s låga ålder.

Besluten verkställdes på morgonen den 17 januari strax före klockan sju, av en polispatrull bestående av polisassistenterna CC och DD. Av upprättad promemoria framgår att NN:s 10-åriga lillasyster öppnade och visade patrullen till NN:s rum. Ingen vuxen fanns i huset. NN påträffades sovandes i sin säng och väcktes av patrullen. I samband med husrannsakan informerades AA via telefonsamtal om patrullens åtgärder. Efter husrannsakan transporterades NN till polisstationen för förhör.

Polismyndigheten redovisade upplysningar från CC och DD enligt följande.

Polisassistenten CC

---

Hon fick kontakt med mamman, AA, på telefon och förklarade att de var i lägenheten, syftet med detta och att barnen mår bra. AA informerades om den fortsatta hanteringen och att patrullen var medvetna om [NN:s] unga ålder och att han blev behandlad därefter.

Beträffande lillasystern så förklarade de omgående för henne varför de var där och att det inte hade hänt någonting med någon närstående. De pratade kontinuerligt med henne under tiden de var i lägenheten och hon berättade bland annat att mamman var på jobbet och att hon själv skulle möta upp en kompis och gå till skolan. När de var klara på platsen och lämnade med [NN] var det 15–20 minuter kvar till dess att hon skulle gå till skolan. De gjorde bedömningen att hon var i en sådan sinnesstämning att detta var acceptabelt.

De missade att dokumentera åtgärderna enligt rutinerna för ”Barnets bästa” som är sedvanligt vid ärende där barn involveras.

Polisassistenten DD

---

Lillasystern berättar att hon går på en skola i närheten och att hon ska äta frukost och sedan gå till skolan. De erbjuder [NN] frukost, men han vill inte ha någon. Innan de lämnar med [NN] frågar de lillasystern om det känns ok, vilket hon svarar jakande på. Hon säger att hon snart ska gå till skolan. På väg in till stationen pratar de med [NN] om allt möjligt utöver det som har med hämtningen att göra.

Husrannsakan skedde tidig morgon då det var troligt att någon förälder skulle vara hemma. Tanken var att etablera en dialog och agera lugnt och tryggt för att inte skapa någon oro. När det konstaterades att ingen vuxen var hemma fick situationen hanteras väldigt varsamt. De pratade mycket med barnen och förklarade vad de gjorde. Med tanke på att rutinerna för lillasyster var att gå till skolan själv gjordes bedömningen att det var bäst för henne att hon fick göra det även denna dag.

Det normala är att dokumentera åtgärderna i en promemoria enligt ”Barnets bästa”, men detta har missats i ärendet.

Utöver vad som redovisats ovan uppgav CC i sitt yttrande till JO bl.a. följande. AA pratade till största del om NN och hans situation. När hon meddelade AA att de skulle lämna bostaden för att åka till polisstationen, nämnde AA inte dottern. Hon uppfattade det som att AA förstod och godtog de rådande omständigheterna kring dottern. Hon och DD skulle inte ha lämnat dottern om hon skulle ha varit ensam hemma en längre tid.

Vidare uppgav DD i sitt yttrande till JO bl.a. att CC och AA hade flera samtal med varandra och att AA i dessa aldrig frågade hur de resonerade kring dottern.

Polismyndigheten redogjorde för rättslig reglering och redovisade därefter följande svar på en fråga i JO:s remiss samt myndighetens bedömning.

#### **JO:s frågor**

---

*Har Polismyndigheten några skriftliga rutiner eller riktlinjer för hur en husrannsakan ska genomföras i fall där barn kan förväntas vara närvarande?*

Polismyndigheten har inte tagit fram något formellt styrdokument som behandlar ovan fråga. Myndigheten har emellertid arbetat fram ett internt stödmaterial och även tagit fram beslutsstöd för prövningen av barnets bästa i olika typsituationer, som t.ex. när tvångsmedel riktas mot barn. Där anges bland annat att en logg ska skapas i exempelvis ärenden om tvångsmedel där barn förekommer. I loggen ska de överväganden som gjorts i frågan om vad som bedömts vara barnets bästa dokumenteras. Beslutsstödet finns tillgängligt på Intrapolis och är daterat den 24 juni 2020.

#### **Polismyndighetens bedömning**

---

Det kan inledningsvis konstateras att övervägandena som gjorts inför verkställandet eller åtgärderna som vidtagits i samband med verkställandet inte dokumenterats på sätt som framgår av Polismyndighetens interna stödmaterial gällande "Barnets bästa", vilket naturligtvis är en brist. Av inkomna uppgifter från patrullen framgår att det finns en medvetenhet om att denna dokumentation ska ske.

---

Enligt de uppgifter som lämnats av verkställande polismän har de gjort kontinuerliga avvägningar och åtgärder för att tillgodose barnens bästa.

Det faktum att en av poliserna tidigare träffat, och prata med, [NN] är en omständighet som talar för att det fanns en grundtanke om barnets bästa vid verkställigheten.

Polismyndigheten finner inte anledning att ifrågasätta tillvägagångssättet och åtgärderna vid verkställandet i förhållande till [NN], inte heller hur patrullen bemött och uppträtt gentemot lillasyster, i vart fall fram till tidpunkten då patrullen lämnade bostaden tillsammans med [NN].

Gällande att lillasystern lämnats ensam hemma när patrullen lämnade med [NN] så framgår av uppgifterna att patrullen bedömde att detta var i enlighet med det som ansågs vara det bästa för flickan.

Det är ett lagkrav att barnets bästa beaktas i enlighet med barnkonventionen vid alla åtgärder som rör ett barn. Situationen visar på vilka svåra avvägningar poliser kan ställas inför vid användande av tvångsmedel som direkt eller indirekt berör barn.

Bedömningen som gjordes på plats, givet samtliga omständigheter, är enligt Polismyndighetens bedömning inte orimlig, men det är inte helt enkelt att sätta sig in i och förstå hur ett barn tänker, känner och reagerar. Polismyndigheten har förståelse för att det kan framstå som att barnets bästa inte har satts i fokus när ett barn lämnas ensam, oaktat om det är för en kortare tid. Det kan därför ifrågasättas om det var en korrekt bedömning att lämna lillasyster ensam.

Som redan konstaterats är det en klar brist att övervägandena och de vidtagna åtgärderna inte dokumenterats.

#### **Åklagarmyndighetens yttrande**

Åklagarmyndigheten (riksåklagaren EE) yttrade sig den 30 april 2025. I yttrandet redovisades bakgrund, upplysningar från den ansvariga åklagaren, rättslig reglering och därefter bl.a. följande bedömning.

Det är polisen som bestämmer och ansvarar för att en husrannsakan genomförs på ett säkert och effektivt sätt. Den som fattar ett beslut om husrannsakan har dock det övergripande ansvaret för verkställigheten. Beslutet får med hänsyn till det intrång som det kan innebära, inte utformas så att det ger fria händer för den som verkställer beslutet att genomföra det. Ett beslut om husrannsakan bör därför, i de fall det är behövligt, kompletteras med ett direktiv med information om hur verkställigheten får genomföras. Uppstår det tveksamheter åligger det den som ska verkställa beslutet att kontakta beslutsfattaren. Av åklagarens hämtningsbeslut framgår att verkställandet skulle ske i [NN:s] bostad. Åklagaren har vidare lämnat direktiv till polisen om att verkställandet av hämtnings- och husrannsakensbeslutet skulle ske på ett diskret sätt och att hänsyn skulle tas till [NN:s] låga ålder. Mot bakgrund av detta kan jag konstatera att åklagaren har gjort överväganden utifrån [NN:s] ålder och bestämmelserna i barnkonventionen och därefter lämnat relevanta direktiv till polisen med information om hur verkställigheten skulle genomföras. Det är min uppfattning att åklagarens beslut hade stöd i lag och att åtgärderna vid en samlad bedömning var proportionerliga.

Jag har förståelse för att tvångsmedelsåtgärder av aktuellt slag kan upplevas som mycket ingripande och medföra obehag för enskild, särskilt när de, som i detta fall, berör ett tioårigt barn. Jag kan dock konstatera att åklagaren varken har haft eller fått information om att sökandens tioåriga dotter lämnades ensam i bostaden när poliserna tog med [NN] till polisstationen. Åklagaren har tvärtom upplyst om att hon kort efter verkställandet fick besked om bl.a. att hämtningen verkställdes utan anmärkning. Sammanfattningsvis kan jag inte se att det finns skäl att rikta någon kritik mot åklagarens handläggning av de aktuella besluten.

## Bedömning

Barnkonventionen gäller, enligt vad som nu är av intresse, som lag i Sverige. Konventionens bestämmelser ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som rör barn. Med barn avses i konventionen varje människa under 18 år (se artikel 1).

En grundprincip i barnkonventionen är att barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör ett barn (se artikel 3.1). Detta gäller alla åtgärder som direkt eller indirekt rör barn. Det finns inget krav på att barnets bästa ska vara utslagsgivande, men det ska vara ett tungt vägande intresse (se t.ex. SOU 2020:63 s. 190 f. och s. 242 f.).

Jag uppfattar AA:s klagomål till JO som att det främst är inriktat på att hennes 10-åriga dotter lämnades ensam kvar i bostaden sedan NN transporterats iväg till polisstationen. Innan jag går in på den frågan vill jag säga följande.

Den som drabbas av en husrannsakan, eller familjemedlemmar som bor i bostaden, ska få tillfälle att vara närvarande vid husrannsakan och även att tillkalla ett vittne, om detta inte orsakar dröjsmål (se 28 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken). Den som har rätt att övervaka husrannsakan ska få information om detta och det bör krävas att den närvarande är vuxen. (Se också JO 2017/18 s. 282, dnr 263-2016, och där gjorda hänvisningar om när det endast är barn i bostaden.)

Polisassistenten CC hade telefonkontakt med AA efter att patrullen kommit till lägenheten. Utredningen ger dock inget säkert besked i frågan om AA:s rätt till närvaro vid husrannsakan berördes. Det är en brist som försvårat min granskning.

Jag kan inte se annat än att det fanns lagstöd för husrannsakan och hämtningen av NN (se 31, 32 och 36 §§ lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare). Överväganden om NN:s bästa i enlighet med barnkonventionen gjordes både av den beslutande åklagaren och poliserna CC och DD. Med dessa konstateranden lämnar jag åtgärderna för att hämta NN till förhör.

När det sedan gäller polispatrullens agerande i förhållande till AA:s dotter, synes de ha bemött henne på ett vänligt sätt som var anpassat till situationen och hennes ålder. Inför avtransporten med NN bedömde patrullen att det var bäst för dottern att vara kvar i bostaden, bl.a. eftersom hon skulle gå till skolan en kort stund senare och hennes sinnesstämning inte talade emot det. Bedömningen gjordes på plats och utan att saken diskuterades med åklagaren.

Som Polismyndigheten varit inne på är det inte alltid helt enkelt att sätta sig in i hur ett barn resonerar och reagerar, särskilt inte i en situation som kan ha upplevts som traumatisk. Jag ifrågasätter inte uppgiften i anmälan om att dottern var förkrossad av det som hänt. Omständigheterna talade för att hon med hänsyn till sin låga ålder och vad hon just varit med om, inte borde ha lämnats kvar ensam för att sedan gå till skolan.

Det finns dock ett utrymme för att CC i telefonsamtalet fick uppfattningen att AA var införstådd med att poliserna skulle göra på det sättet. Med hänsyn till de oklarheter som finns i denna del, för jag inte fram någon kritik för hur patrullen hanterade situationen. Någon dokumentation om detta upprättades dock inte. För det ska Polismyndigheten kritiseras.

Ärendena avslutas.

Beslutet har fattats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Mauro Villaggi har föredragit ärendena och byråchefen Nils Västberg har deltagit i beredningen.